

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT AQRAR UNİVERSİTETİ
Maliyyə və iqtisadi maliyyə kafedrası

SİLLABUS

Makroiqtisadiyyat
(10 kredit (AKTS))

Müəllim haqqında məlumat

Müəllim: dos. Hacıyeva Sevdə Tofiq qızı

Kafedra: Maliyyə və iqtisadi nəzəriyyə kafedrası, 1-ci mərtəbə, 118

İş nömrəsi: 268 94 53

Mob: 55 316 86 80

İş saatları: 8 00 – 16 00

E-mail: sevda.haciyeva70@mail.ru

Müəllim əvvəlcədən tələbələrə elektron poçtla məlumat verəcək və ya iş vaxtının yenidən təyin edilməsi zərurəti yarandıqda bu barədə məlumat verəcəkdir.

Bu sillabus kursa aid olan bütün praktiki aspektləri, tələbləri və müddətləri əhatə edən əsas sənəddir. Sənəd tələbələr tərəfindən alındıqdan dərhal sonra hərtərəfli oxumalı və semestr ərzində bu sənədin tələblərinə əməl edilməlidir.

Tələbələr WhatsApp qrupu və ya tələbələrin e-poçt qrupu vasitəsilə müəllimlə əlaqə qura bilərlər. Bu e-poçt ünvanı, elektron məlumatların ötürülməsi üçün tələb olunur, burada tələbələr müəllim tərəfindən təqdim oluna fənləəlaqəli informasiyalarla tanış ola bilərlər.

Koronavirus pandemiyası səbəbindən bütün dərslər praktik olaraq onlayn Microsoft Teams platforması vasitəsi ilə keçiriləcəkdir.

Kurs cədvəli

Dərslər aşağıdakı zamanlarda onlayn "Microsoft Teams" platforması vasitəsi ilə keçiriləcək:

Cümə axşamı, 16:00-17:00 (mühazirə)

Cümə, 13:30-14:30 (seminar)

Fənnin təsviri

Bu fəsildə biz makroiqtisadiyyatın tədqiqat predmetini və makroiqtisadi proseslərin öyrənilməsinin özəlliklərini müəyyənləşdirəcəyik. Makroiqtisadiyyat — iqtisadi nəzəriyyənin iqtisadiyyatın bütövlükdə fəaliyyət mexanizmini öyrənən hissəsidir. O bir çox mühüm problemləri məşğulluq, milli gəlirin səviyyəsi, inflyasiya, valyuta kursu, tədiyyə balansı - qarşılıqlı əlaqədə nəzərdən keçirir. Bir müstəqil fənn kimi makroiqtisadiyyatın meydana gəlməsi Con Meynard Keynsin adı ilə bağlıdır. Makroiqtisadiyyatın iqtisadi nəzəriyyənin müstəqil hissəsi kimi formalaşmasma XX əsrin 20-30-cu illərindəki iqtisadi dəyişikliklərin, o cümlədən Böyük depressiyanın güclü təsiri olmuşdur. İstehsalda azalma, işsizlik, bazarın itisadiyyatdakı ümumi tarazlığı bərpa etmək iqtidarında olmaması - bütün bunlar makroiqtisadi nəzəriyyələrin formalaşması üçün başlanğıc oldu. Makroiqtisadiyyat iqtisadiyyatda yaranan problemlərin həllindən «toxunmuşdur». M.Keynsin «Məşğulluq, faiz və pulun ümumi nəzəriyyəsi» kitabında onlardan XX əsrin 40-70-ci illərində tədqiqatların

sasını təşkil edənlər müəyyənləşdirilmişdir. Makroiqtisadi roblemlərin öyrənilmə mexanizmi aşağıdakı problemlərin əzəri həllindən ibarətdir: Məşğulluq səviyyəsini müəyyənləşdirən amillərin aşkar edilməsi. İşsizliklə mübarizə metodlarının müəyyənləşdirilməsi, Pulun rolunun və pula tələbi müəyyənləşdirən amillərin öyrənilməsi. Nemətlər və pul bazarları arasında qarşılıqlı əlaqəni əmin edən əsas vasitəçi kimi faiz dərəcəsinin rolunun təhlil dilməsi. Müasir iqtisadi nəzəriyyə iqtisadi dinamika, inflyasiya, övlət borcu, dövlətin, digər institutların iqtisadi siyasəti, eynəlxalq iqtisadiyyatın problemlərini tədqiq etməklə bu siyahını genişləndirdi.

Makroiqtisadiyyatın davranışını bütöv vahid kimi iqtisadi artım, resursların tam dayanıqlı məşğulluğu, inflyasiya səviyyəsinin minimallaşdırılması baxımından öyrənir. Makroiqtisadiyyat bütövlükdə iqtisadiyyatda əmtəə və xidmətlərin buraxılışının ümumi həcmi və qiymətlərin orta səviyyəsinin dəyişməsinin öyrənilməsinə fikir verir. İqtisadi artım əhali artımı və texnoloji tərəqqi kimi nisbətən dayanıqlı amillərin fəaliyyətinin nəticəsidir. Bu amillərin dinamikası uzun müddətli perspektivdə potensial istehsal həcmi dinamikasını müəyyən edir. Qısa müddətli dövrdə iqtisadiyyat ahəngdar irəliləmələrin başlıca trayektoriyasından kənarlaşır. Ona görə də dayanıqlı iqtisadi artım həmin dövrü dəyişmələrin idarəedilməsini tələb edir.

Fənn tələbələrə aşağıdakıları təmin edəcəkdir:

- bazar iqtisadiyyatının həm mikro-, həm də makrosəviyyədə fəaliyyətinin prinsipləri və qanunları haqqında ümumi təsəvvür yaratmaq;
- iqtisadi təhlilin spesifikasiyası ilə tanış etmək;
- əsas iqtisadi kateqoriyaların, əmtəə, pul, bazar, tələb, təklif, tarazlıq, səmərəlilik, rəqabət, inhisar, inflyasiya, işsizlik və s. kimi anlayışların məzmununu açmaq;
- ən mühüm əmsalların, indeks və göstəricilərin hesablanması və veridirlərini aşılamaq;
- müxtəlif bazar strukturlarında və müxtəlif bazarlarda qiymətin əmələ gəlməsi spesifikasiyası ilə tanış etmək;
- əlavə informasiya mənbələri ilə işləməyi öyrətmək.

Planlaşdırılan təlim nəticələri

Fənn tədrisinin sonunda tələbələr aşağıdakıları mənimsəməlidir:

- iqtisadiyyata baxışların təkamülü. Buna görə də fənnin hər bir mövzusu, bir qayda olaraq, həmin problem üzrə iqtisadi fikrin işıqlandırılmasından başlayır;
- iqtisadi nəzəriyyənin əsas metodoloji müddəalarını dərk etmədən müasir aləmi başa düşmək mümkün deyil;
- yaranışdan obyektiv olaraq insana verilmiş fiziki aləmdən (təbiətdən) fərqli olaraq insanla bağlı iqtisadi sistemlərin təhlilinə. İnsan bu sistemin mərkəzi, nüvəsi olur. İqtisadiyyat insansız, onun tələbatları və maraqları nəzərə alınmadan mövcud ola bilməz. Lakin ayrı-ayrı iqtisadi sistemlərdə insan davranışının öz spesifikasiyası var;
- beynəlxalq tələblərə müvafiq olaraq iqtisadi nəzəriyyə kursuna mütləq bütün bölmələrin («modulların») salınmasına;
- yaranmış iqtisadi vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək məqsədilə dünya təcrübəsindən, ələlxüsus, həmin problemin müxtəlif ölkələrdə vəziyyətinə.

Fənn üçün 120 saat (8 kredit) verilir. Fənn 15 həftəlik bir semestr ərzində tədris olunmaq üçün hazırlanmışdır. Hər həftədə dörd saat mühazirə və hər həftə dörd saatlıq seminar var.

Fənnin tematik təqvim

	Mövzular	Müh.	Sem.
1.	Makroiqtisadiyyatın predmeti və metodu	4	4
2.	Əsas makroiqtisadi göstəricilər və milli hesablar sistemi	4	4
3.	Makroiqtisadi tarazlıq	2	2
4.	Makroiqtisadi tarazlığın baza modelləri	4	4
5.	Makroiqtisadi qeyri-sabitlik. Bazar iqtisadiyyatının tsiklik inkişafı	4	4
6.	Dövlətin bazar iqtisadiyyatında rolu	2	2
7.	Büdcə vergi sistemi	2	2

8.	Büdcə-vergi siyasəti	2	2
9.	Pul –kredit sistemi	2	2
10.	Pul-kredit siyasəti.	2	2
11.	Qiymətli kağızlar bazarı	4	4
12	İnflyasiya	2	2
13	Antiinflyasiya siyasəti	2	2
14	Bazar iqtisadiyyatında işsizlik	2	2
15	Məşğulluq siyasəti	2	2
16	Dövlətin sosial siyasəti 4 saat	4	4
17	İqtisadi artım	2	2
18	iqtisadi artımın modelləri	2	2
19	İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqtisadi artım problemi.	4	4
20	Dünya təsərrüfatı nəzəriyyələri . Beynəlxalq bazar və onun quruluşu	4	4
21	Tədiyə balansı və valyuta məzənnəsi	4	4
	Cəmi :	60	60

Mühazirənin quruluşu

Mühazirə müddəti 60 dəqiqə onlayn olaraq planlaşdırılır. Mühazirə zamanı mövzu ilə bağlı qeydlər etmək tələbələrin məsuliyyətidir. Mühazirənin elektron versiyası müəllim və ya universitetin veb saytından əldə edilə bilər.

Mühazirə zamanı slayd materiallardan tez-tez istifadə ediləcəkdir. Eyni zamanda, çətin mövzu Microsoft Teams vasitəsilə hərtərəfli müzakirə ediləcək, aydınlaşdırılacaq və izah ediləcək. Mühazirə zamanı tələbələr mühazirəçidən qeyri-müəyyən olan materialı təkrarlamasını və / və ya aydınlaşdırmasını tələb edə bilərlər. Hər bir mövzu üzrə ədəbiyyatın müvafiq siyahısı tədris proqramının son hissəsində verilmişdir. Bundan əlavə, tələbələrin internet resurslarından istifadə etmələri məsləhətdir.

Mövzuya ayrılan saatların 25 % -dən çoxunda iştirak etməyən tələbələr imtahana buraxılmırlar (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 24 dekabr 2013-cü il tarixli, 348 nömrəli qərarı).

Seminar

Seminar mövzuları və istifadə olunan ədəbiyyat siyahısı əvvəlcədən tələbələrə təqdim ediləcəkdir. Hər seminar üçün iki saat vaxt verilir. Seminarın əvvəlində tələbələrin nəzəri bilikləri təsdiqlənəcəkdir. Hər bir tələbə verilən suallara cavab verməli və mövzunu və onun əsas məntiqini başa düşdüyünü nümayiş etdirməlidir. Cavablar əzbərlənərsə və səthi olarsa, tələbənin fənni mənimsəmədiyi hesab olunur.

Hər tələbədən mövzu ilə əlaqəli bir təqdimat hazırlamaq tələb olunur. 10-15 dəqiqəlik təqdimatlar əvvəlcədən hazırlanmalıdır. 10-15 slayddan ibarət ola bilər. Təqdimatın sonunda nəticələri ümumiləşdirmək lazımdır. Təqdimatdan sonra mövzu bütün auditoriya tərəfindən müzakirə olunur. Tələbələrə əhatə olunan mövzu ilə bağlı test sualları da təqdim olunur. Tələbələr hər dərstdə sual cavabda aktiv iştirak etməli, mövzunu sərbəst, aydın, ardıcıl danışmağı bacarmalıdır.

Tələbələr üçün tövsiyələr: Tələbələr auditoriyada fəal iştirak etməyə, sual verməkdən, fikirlərini bildirməkdən və səhv etməkdən çəkinməməlidirlər.

Sərbəst işlər

Fərdi tapşırıqlar müəllim tərəfindən təyin olunmuş vaxtda təqdim edilməlidir. Fərdi tapşırıqlar iki səhifədən az olmamalıdır. Fərdi tapşırıqlar tələbənin fəslə tam başa düşdüyü zaman qəbul edilir. Əks təqdirdə, tapşırıq qəbul edilmir və ümumi baldan çıxılır. Fərdi tapşırıqların gec təqdim edilməsi qəbul edilmir və qiymətləndirilmir. Bununla birlikdə, növbəti ayın balları hesablanarkən, yuxarıdakı şərtlər daxilində fərdi tapşırıqlar yenidən təqdim edilə bilər.

Bundan əlavə olaraq, ədəbiyyat icmal, qrup və ya fərdi şəkildə təqdimatlar, sorğu və müəllimin müəyyənləşdirdiyi digər formada aparıla bilər.

İmtahan

İmtahan beş sualdan ibarət olacaqdır. Təqdim olunan bal dəyişdirilə bilməz (mexaniki və ya mövzunun hesablanmasında səhvlər istisna olmaqla). Verilən imtahan balı ilə razılaşmırsınızsa, bu məqsədlə Universitet tərəfindən yaradılan Apelyasiya komissiyası şikayət edə bilərsiniz. Apelyasiya komissiyası şikayətinizi əsaslı hesab edərsə, sizə yenidən imtahan vermək imkanı verilə bilər.

Qiymətləndirmə

Kurs qiymətləri aşağıdakı cədvəldə qeyd edildiyi kimi dərslə davamiyyət, fərdi tapşırıqlar, seminar balları və buraxılış imtahanı balları ilə müəyyən ediləcək:

Fəaliyyət növü	Maksimum qiymətləndirmə	Yekun qiymətləndirmənin %-i
Dərslə davamiyyət	10 bal	10%
Fərdi tapşırıqlar (10 mövzu)	Hər sərbəst işə 1 bal	10%
Seminar nəticələri	30 bal	30%

İmtahan imtahan nəticəsi	50 bal	50%
Yekun kurs balı	100 bal	100%

Tövsiyə olunan ədəbiyyat

- 1.N.Qreqori Mənyu,- Ekonomiksin əsasları Thomson 2007
- 2.Əzizağa Haqverdiyev, Vüsal Həsənov – İqtisad Dərs vəsaiti .Bakı 2017.
- 3..Oliviye Blanşard Makroiqtisadiyyat
- 4.M.C.Atakişiyev, H.M.Abbasov -Mikro-makroiqtisadiyyat.Dərslik. Bakı-2010
- 5.T.S.Vəliyev, Ə.P.Babayev, H.M.Meybullayev-İqtisadi nəzəriyyə-Bakı-2001
- 6.H.M.Meybullayev -Mikroiqtisadiyyata giriş- Bakı-2010
- 7.İqtisadi nəzəriyyə Makroiqtisadiyyat -1,2 Transformasiyaiqtisadiyyatı. Dərslik “Daşkov və K” nəşriyyatı Moskva 2008
- 8..O.Məmmədli, M.İsmayılov, R.İsmayılov - İqtisadi nəzəriyyə -Dərs vəsaiti. Bakı- 2010
- 9.S.İbadov İqtisadiyyat- Mikro və makroiqtisadiyyat. Dərs vəsaiti.Bakı-2010
- 10.O.Məmmədov,Y.F.Əlifov –İqtisadi nəzəriyyənin əsasları- Dərs vəsaiti Gəncə-2003
- 11.E.Kərimov, B.Osmanov –İqtisadi nəzəriyyə Mikro-Makroiqtisadiyyat Bakı-2010.
- 12.J.Harvey, R.Joyusev –Müasir ekonomiks 8-ci nəşr Bakı-2008.
13. “Müəssisələr haqqında” AR-nın qanunu.1 iyul 1994-cü il.
- 14 İqtisadi nəzəriyyə. Dərslik Çəğəli nəşriyyatı Bakı 2001.
15. O. Məmmədov. İqtisadi nəzəriyyə.Dərs vəsaiti. Gəncə 2004.
16. Курс экономическая теории. Под реакцией Чепурина М. Н. Киселевой Е.А. Киров 1995
17. Общая экономическая теория, (Курс лекций) Москва 1994.
18. П. Самуэлсон. Экономика. Москва 2014.
19. К. Макконнелл, С. Брю, Экономикс Азьярняшр 2014.
20. N.Qreqori Mənyu. Ekonomiksin əsasları, III nəşr, 2007

Əlavə resurslar

1. <https://president.az/articles/50474>
2. Strateji yol xəritəsi
- 3.
4. <http://www.economy.gov.az/>
5. <http://agro.gov.az/>
6. <https://www.usda.gov/>
7. <https://bigfuture.collegeboard.org>
8. <https://www.britannica.com/topic/farm-management>
9. <https://www.sciencedirect.com/topics/>

10. www.fao.org